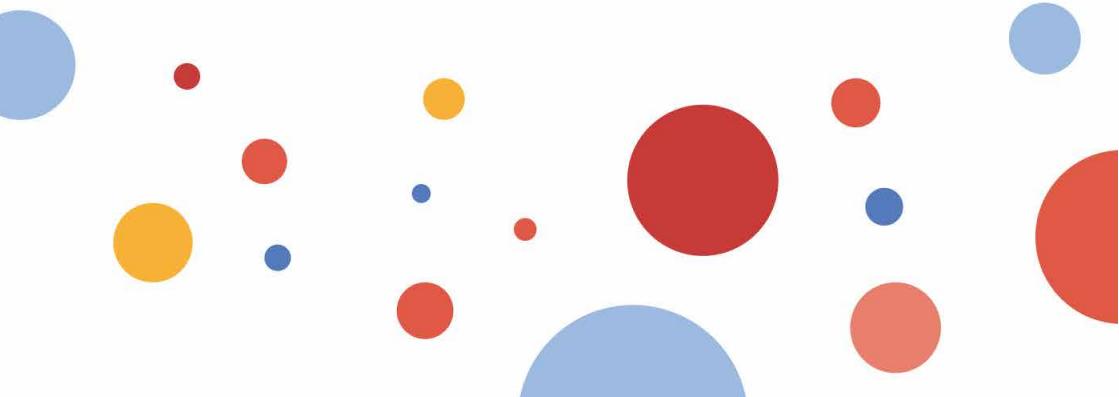

UJUMUISHAJI KAMA FAMILIA

Yaliyomo

Dibaji	3
Kwa nini ninahitaji kujumuika?	4
Ujumuishaji ni mchakato	6
Hamasa	10
Lengo	11
Lugha – ufunguo wa jamii	12
Kuwa mwanajamii wa Ufini	14
Mazingira ya kazi ya Kifini	16
Utozaji Ushuru	18
Fedha za kibinafsi	19
Ustawi na burudani	20
Kazi ya kujitolea	21
Utambulisho	22
Mahusiano	24
Familia	26
Hadithi za ujumuishaji	28

DIBAJI

Umehamia nchi mpya. Mambo mengi katika Ufini ni tofauti na nchi yako. Mambo yanaweza kuonekana ya ajabu. Baadhi ya mambo ambayo ni mapya ni pamoja na lugha, utamaduni, mila, hali ya hewa, chakula na watu. Kuwa na mwelekeo wazi na uchukulie mambo mapya kwa ujasiri!

Ni muhimu kwa familia nzima – kila mwanafamilia – kujumuika katika nchi mpya. Kila mtu pia ana haki ya kuunganishwa. Kuwa na hamu ya jinsi wanafamilia wengine wanavyojumuika na kusaidiana. Fanya uwe mradi wa familia.

Kijitabu hiki kinazungumzia mambo kadhaa ambayo yanaweza kukusaidia wewe na familia yako na ujumuishaji wako.

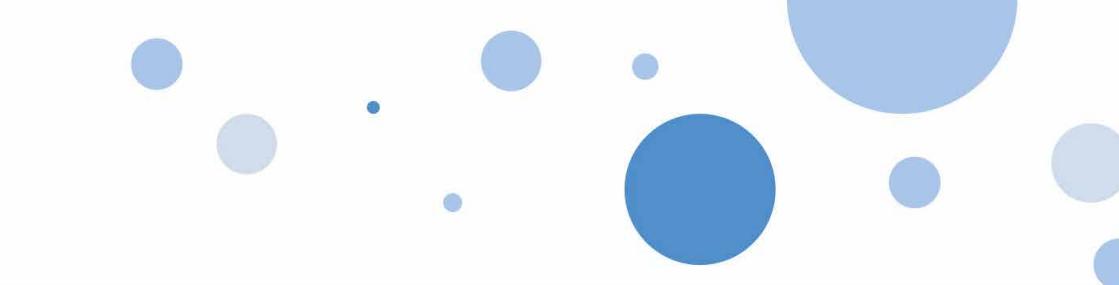
Karibu Ufini!

KWA NINI NINAHITAJI KUJUMUIKA?

Ujumuishaji unamaanisha kuzoea nchi mpya na kujifunza maarifa na ujuzi unaohitaji katika jamii na katika maisha ya kazi. Ujumuishaji haimaanishi kwamba unapaswa kusahau lugha yako na utamaduni wako. Ni wazo zuri kuendelea kuzungumza lugha yako ya mama nyumbani. Utamaduni wako ni sehemu muhimu ya utambulisho wako na ni muhimu kwako kuwa sehemu ya jamii ya Kifini wakati unadumisha lugha yako na utamaduni wako. Ujumuishaji hufanyika katika maisha ya kila siku, kama vile shulenii, kazini, kupitia burudani au hata katika duka la vyakula.

Kujumuika katika nchi mpya ni muhimu ili uweze kuishi maisha ya kujitegemea na kujisikia kama unajua jinsi ya kufanya mambo na kukabiliana na maisha. Wafini watakuheshimu zaidi ikiwa unahusika kikamilifu na kujaribu kufanya sehemu yako. Utahisi kutulia Ufini utakapoweza kufanya shughuli zako peke yako na kuelewa jamii inayokuzunguka.

Jukumu kuu la ushirikiano ni juu yako. Hakuna mtu mwengine anayeweza kupitia ujumuishaji kwa ajili yako. Unahitaji kuhusika na kuwa na ujasiri, hiyo ndiyo njia bora ya kujifunza. Jithamini vya kutosha kufanya mambo yako mwenyewe na kudhibiti vitu vyote unavyoweza kudhibiti.

UJUMUISHAJI NI MCHAKATO

Kukaa na kuzoea nchi mpya kunaweza kusababisha kila aina ya mfadhaiko wa akili. Ujumuishaji unaweza kuleta hisia anuwai kama vile shukrani hadi kutamani nyumbani na hofu. Kumbuka kwamba hisia zako zote ni za kawaida. Kuzungumza juu ya hisia zako ni muhimu na kutakufanya ujisikie vizuri.

Kuzoea nchi mpya kunaweza kuelezewa kama mchakato na awamu tatu:

- Mara ya kwanza, kila kitu ni mpya na tofauti: rafiki yako, nyumbani, mazingira na lugha. Awamu hii inaweza kuonekana inatisha, kwa sababu umepoteza kila kitu unachozoea. Unaweza kuhisi kuchanganyikiwa na kukosa msaada.
- Katika awamu inayofuata, utaanza kuchunguza hali katika nchi yako mpya na labda kulinganisha nao na nchi yako ya nyumbani. Unapoanza kujifunza lugha ya Kifini, uhusiano wako na nchi mpya utabadilika na mchakato wako wa ushirikiano utaendelea.
- Katika awamu ya tatu, utakuwa na uwezo wa kupata usawa kati ya utamaduni wa nchi yako na utamaduni wa nchi mpya na Ufini itakuwa kama nyumbani.

Mahusiano mazuri na watu wengine na ustadi wa kijamii ni muhimu kwa ustawi wako wa akili wakati wa mchakato wa ujumuishaji. Jiunge na marafiki na familia yako. Ongea na wengine na uwaambie jinsi unavyohisi. Wanaweza pia kuwa na hisia na mawazo sawa.

Ushirikiano ni rahisi kama utajifunza lugha, kuonyesha udadisi na maslahi katika mambo, kuchunguza maeneo mapya na kukutana na watu wapya. Usikae nyumbani, lakini tafuta watu wengine na uondokee mambo ya kawaida. Kuwa na mwelekeo wa ujasiri kwa kila hali na uwe na uhuru wa kufanya vitu!

HAMASA

Kupata msukumo wa ndani ni muhimu. Ni juu yako kufanya uamuzi wa kutaka kujumuika katika nchi mpya.

Fikiria juu ya nini kinaweza kukuhamasisha kujumuika na wapi unaweza kupata motisha, kwa mfano kujifunza lugha mpya. Je, una motisha kwa kuwa na uwezo wa kusimamia mambo yako mwenyewe au kupata kazi kwa urahisi zaidi? Au labda kuhisi huru kuzungumza na Wafini na kufanya urafiki na watu wapya? Unaweza pia kuhamasishwa kwa kuwa na uwezo wa kusoma magazeti ya Kifini na kuelewa jamii inayokuzunguka. Kila mtu anapata msukumo na mambo mbalimbali, na unapaswa kufikiri juu ya kile kinachokupa motisha wewe mwenyewe.

LENGO

Inaweza kuwa rahisi kupata motisha ikiwa utajiwekea malengo fulani. Kwa mfano, unaweza kufikiria juu ya kuanza elimu ya ufundi, kupata kazi, kununua nyumba au kuwa na uwezo wa kusimamia mambo yako mwenyewe kwa kujitegemea zaidi ya mwaka mmoja kutoka sasa. Pia ni wazo nzuri ya kuzungumza juu ya azimio lako na mtaalamu.

Jiulize:

Lengo langu ni nini na nafasi yangu ya kufika mahali ninapotaka kufika ni gani?

Je, nitakuwa na nyumba yangu katika muda wa miaka 10 na wanafamilia wangu wote watakuwa wakiishi maisha yao kulingana na matumaini na malengo yao wenyewe?

Je, kuna malengo yoyote ya kawaida kama familia?

Tunawezaje kufikia malengo yetu?

Unaweza pia kujiwekea malengo madogo madogo - kwa mfano, kujifunza maneno mapya 10 kila siku. Lengo jingine linaweza kuwa kutafuta angalau fursa tano kila wiki kuzungumza Kifini na mtu.

Hali ya maisha yangu itakuwaje katika kipindi cha miaka mitano ijayo?

Kuwa na maono makuu na upange mbele.

LUGHA – UFUNGUO WA JAMII

Kujifunza lugha ina jukumu muhimu katika ujumuishaji. Ili kujisikia kama sehemu ya jamii ya Kifini, utahitaji kujifunza lugha ya Kifini.

Lugha itakupa fursa nyingi: unaweza kujenga mahusiano mapya, kupata kujua watu wapya, kupata kazi au mahali pa kujifunza na kuendelea katika maisha. Kujifunza lugha kutakusaidia kuelewa nchi mpya na utamaduni bora, kutazama habari za Kifini na vipindi vingine vyta televisheni. Maisha yako ya kila siku yatakuwa laini na utakuwa na fursa nyingi za kazi na kazi.

Mara nyingi watoto hujifunza lugha kwa haraka. Watu wazima wanaweza pia kujifunza lugha ikiwa watajithidi.

Utajifunzaje lugha?

Usiogope kutumia lugha, kuwa kama kasuku na urudie kile unachosikia. Kuwa wazi na kuelewa maneno katika mazingira yako. Usiogope kufanya makosa. Furahia wakati unapojifunza. Kuwa mdadisi na kuvutiwa na lugha mpya. Fanya mazoezi ya lugha mara kwa mara.

Jifunze lugha katika kozi au shuleni, Jishughulishe wakati wako wa mapumziko. Tumia intaneti, YouTube, programu za lugha na vitabu. Tazama vipindi nya televisheni, habari za lugha wazi na programu za watoto kwa Kifini. Sikiliza redio na muziki katika Kifini na upate uraibu. Usiogope kuzungumza na watu, hata kama unajua tu maneno machache kwa Kifini. Soma aina mbalimbali za maandiko, vitabu nya watoto, magazeti na majarida, matangazo na meza ya yaliyomo.

Tumia mada na vifaa ambavyo unavutiwa kujifunza lugha mpya! Pata mitindo ya kujifunza inayokufaa zaidi, kuna machaguo mengi yanayopatikana.

Kariri na kujifunza kuandika:

jina lako, msimbo wa utambulisho wa kibinafsi, anwani na nambari ya simu.

KUWA MWANAJAMII WA UFINI

Katika Ufini, kila mtu ana haki, wajibu na fursa sawa. Wafahamu kwa undani. Nchini Ufini, dini haiathiri maamuzi au jinsi watu wanavyotendewa.

Ufini ni nchi huru, na watu wana uhuru wa kufanya mambo mengi hapa. Kwa mfano, nchini Ufini una uhuru wa dini na uhuru wa kujieleza, uhuru wa kuchagua mahali unapoishi na uhuru wa kuchagua mwenzi wako. Hapa, kila mtu anaweza kuishi maisha yake kwa faragha na kwa njia anayotaka.

Nchini Ufini, tunaamini kwamba tumejenga jamii hii pamoja kwa hivyo tunawajibika pia kwa pamoja. Tunatunza mazingira, tunakuwa waaminifu kwa kila mmoja na kwa jamii.

Nchini Ufini, ni wajibu wako kutii sheria. Sheria ni sawa kwa kila mtu na kila mtu ni sawa. Hakuna mtu anayepaswa kutendewa tofauti kwa sababu ya jinsia, umri, dini,

ulemavu au mambo mengine. Wazazi wana wajibu wa kuwalea watoto wao. Majukumu mengine ni pamoja na elimu ya lazima, dhima ya uharibifu na wajibu wa kuwasaidia wengine katika ajali au dharura.

MAZINGIRA YA KAZI YA KIFINI

Uaminifu na kazi ngumu zinathaminiwa katika maisha ya kazi. Ikiwa huelewi kitu, uliza, na usisite kuuliza tena. Ni muhimu kwako kujua kile unachokifanya na kuelewa kile unachoombwa kufanya. Hakuna mtu atakayekasirika ukiuliza maswali mengi. Wasimamizi wako na wafanyakazi wenzako wapo kwa ajili yako – unaweza kwenda na kuzungumza nao na kuwaomba msaada.

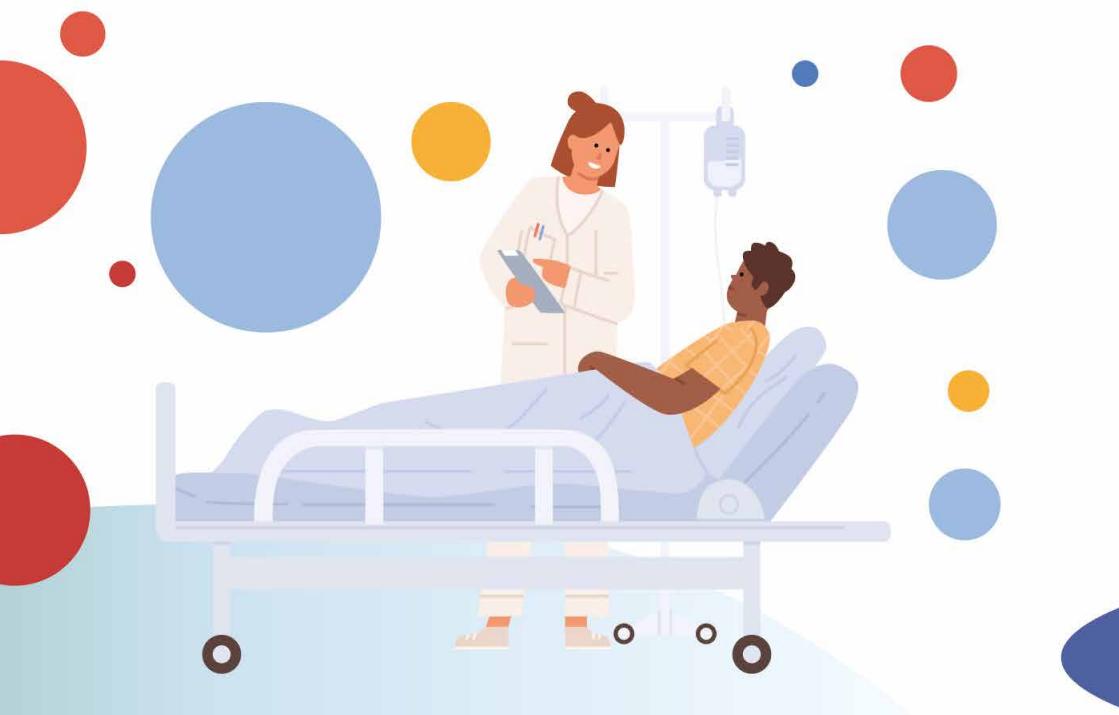
Usawa ni maadili muhimu katika maisha ya kazi pia. Ni muhimu kwako kuchukua hatua na kuwajibika na kuaminika. Unapaswa kuwa mwadilifu katika kufuatilia ratiba. Unapaswa kumjulisha msimamizi wako kila wakati ikiwa unachelewa au wewe ni mgonjwa. Huwezi kukosa kuenda kazi bila sababu nzuri. Unapaswa daima kujadili kutokuwepo na msimamizi wako. Nchini Ufini, dini yako au utamaduni wako hauwezi kuvuruga kazi yako. Unapokuwa kazini, fuata sheria za kawaida za mahali pa kazi, wakati wa mapumziko ni suala la kando.

UTOZAJI USHURU

Nchini Ufini, watu hulipa kodi kwa serikali kwa mapato yao yote. Kodi pia hulipwa kwa bidhaa na huduma. Kodi hulipwa karibu kila mara pesa hutumika. Kwa kuwa watu nchini Ufini hulipa kodi, wanajamii wote wana haki ya kupata huduma za msingi za umma na maisha salama. Kwa mfano, hufai kulipa gharama kubwa za hospitali. Ufini ina mfumo mzuri wa elimu ya bure ambao unafadhiliwa na mapato ya kodi. Faida za watoto, msaada wa msingi wa kijamii na pensheni pia hufadhiliwa na mapato ya kodi.

Kulipa kodi ni muhimu na ni wajibu wa kila raia, kwa sababu mambo mengi na huduma ambazo tunaweza kuchukua kwa kweli zinafadhiliwa na mapato ya kodi.

FEDHA ZA KIBINAFSI

Ni muhimu kutunza fedha zako. Unapaswa kutengeneza bajeti, kupanga matumizi yako na kufikiria jinsi utakavyopanga fedha zako zidumu mwezi mzima. Kwanza, kulipa matumizi muhimu, kama vile kodi na umeme. Baada ya hapo, unaweza kukadiria ni kiasi gani cha fedha umeacha kwa ajili ya matumizi yako mengine mwezi huo.

Mikopo ya matumizi, mikopo ya ununuvi wa kuajiri (mipango ya malipo ya sehemu) na mikopo ya papo hapo ni rahisi kupata, lakini ni vigumu kulipa. Inaweza kukusababishia matatizo ya kiuchumi. Epuka kukopa. Kama unahitaji kununua kitu, lingenisha bei na kukumbuka kwamba maduka ya mitumba pia huuza vitu vingi vizuri na nguo kwa bei ya chini.

USTAWI NA BURUDANI

Tunza ustawi wako kwa ujumla. Ustawi unajumuisha mambo ya kiajili, kimwili na kijamii. Uraibu wa mazoezi ya kimwili na lishe bora itakustawisha na kukupa nguvu. Marafiki na shughuli za kuchochea katika muda wako wa bure ni muhimu kwa uwezo wako wa akili wa kukabiliana.

Ni wazo nzuri ya kupata uraibu ambao wewe na familia yako hufurahia na ambao husaidia ustawi. Uraibu unamaanisha shughuli ambayo unafurahia kufanya unapokuwa na wakati wa mapumziko. Inaweza kuwa kitu kinachohusiana na zoezi, sanaa, kazi za mikono au kitu kingine ambacho kinakuweka katika hali nzuri na kinakuvutia. Kuchunguza asili, kambi, kuokota berry, uvuvi na uyoga pia ni hobbies kubwa ambayo husaidia kupumzika na kuweka akili na mwili wako na afya.

KAZI YA KUJITOlea

Kazi ya kujitolea maana yake ni kufanya kazi bila malipo. Unaweza kutafuta kazi ya kujitolea kulingana na maslahi yako binafsi, kwa mfano kutoka kwa mashirika au nyumba kwa ajili ya wazee. Hii itakupa kitu cha maana na muhimu cha kufanya ambacho pia kinakufanya ujisikie vizuri. Kazi ya kujitolea pia itakusaidia kupata mawasiliano ya Kifini, kujifunza lugha ya Kifini na kujua utamaduni wa kazi wa Kifini.

UTAMBULISHO

Utambulisho unamaanisha kile unachofikiri juu yako mwenyewe na jinsi unavyojiona mwenyewe. Kila mtu ana utambulisho wa kibinafsi na hakuna majibu sahihi kuhusu jinsi inavyoundwa. Badala ya majibu, kuna maswali mengi ambayo kila mwanafamilia anapaswa kufikiria kwa faragha na pia kujadili pamoja na wengine. Utambulisho pia hubadilika na huendelea baada ya muda na wakati wowote hali hubadilika.

Maswali ya kufikiria wakati wa kuhamia nchi mpya:

- Utambulisho wangu na nafasi yangu itakuwaje Ufini?
- Nitawezaje kusawazisha utamaduni wa Kifini na utamaduni wa nchi yangu ya asili? Nitaweka nini na nitaacha nini?
- Nitawezaje kusawazisha kazi au kusoma na maisha ya familia?
- Nitawaruhusu watoto wangu kupata utambulisho na njia yao wenyewe maishani? Je, nitaweza kukubali ikiwa watakulaliana na jamii ya Kifini bora kuliko mimi? Je, ninaweza kupinga au kuwezesha mabadiliko katika maisha ya watoto wangu?

Masomo

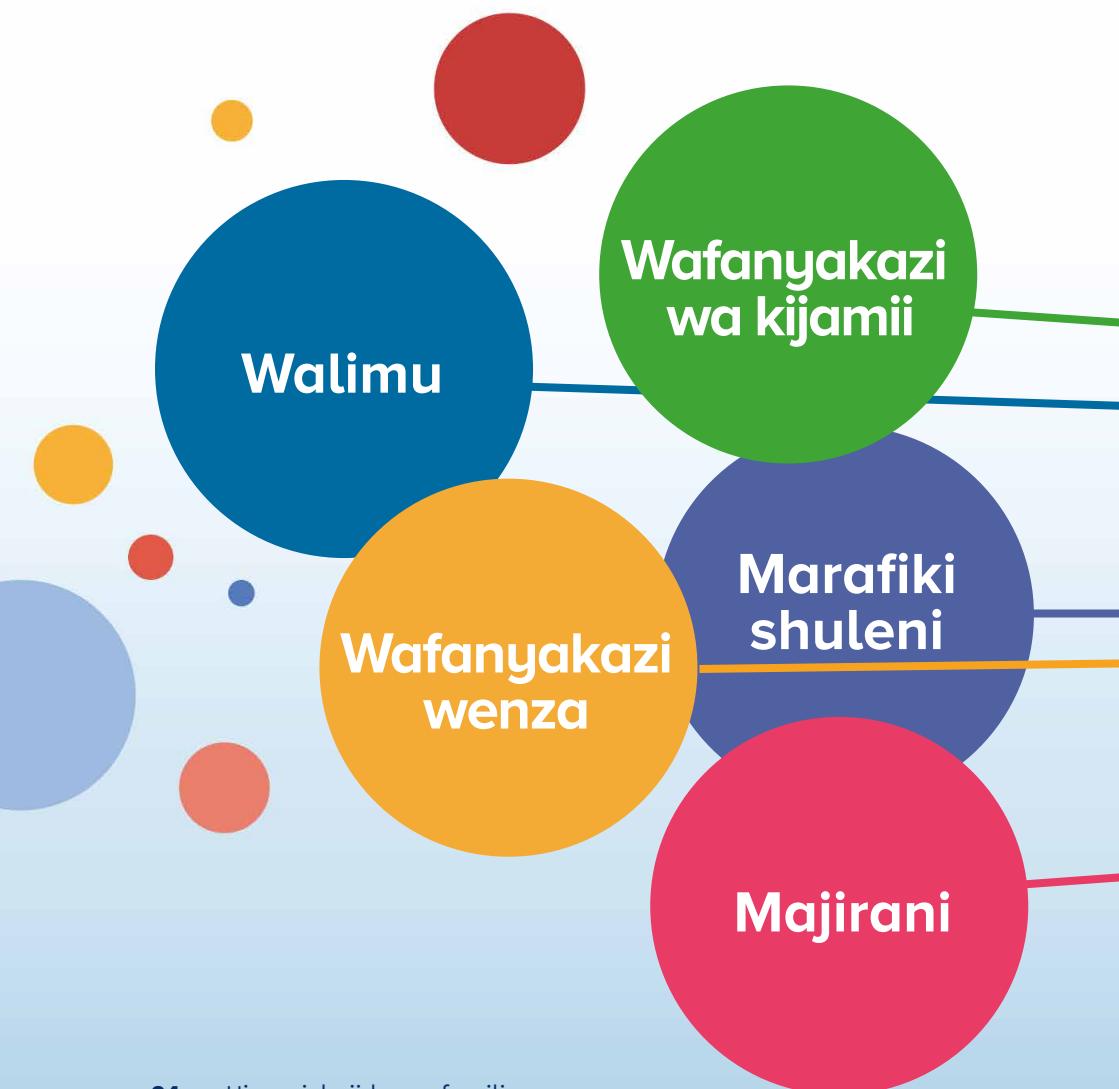
Kazi

Familia

MAHUSIANO

Nchini Ufini, si lazima ufanye mambo peke yako. Watu wanaokuzunguka na wanataaluma wako katika mahusiano.

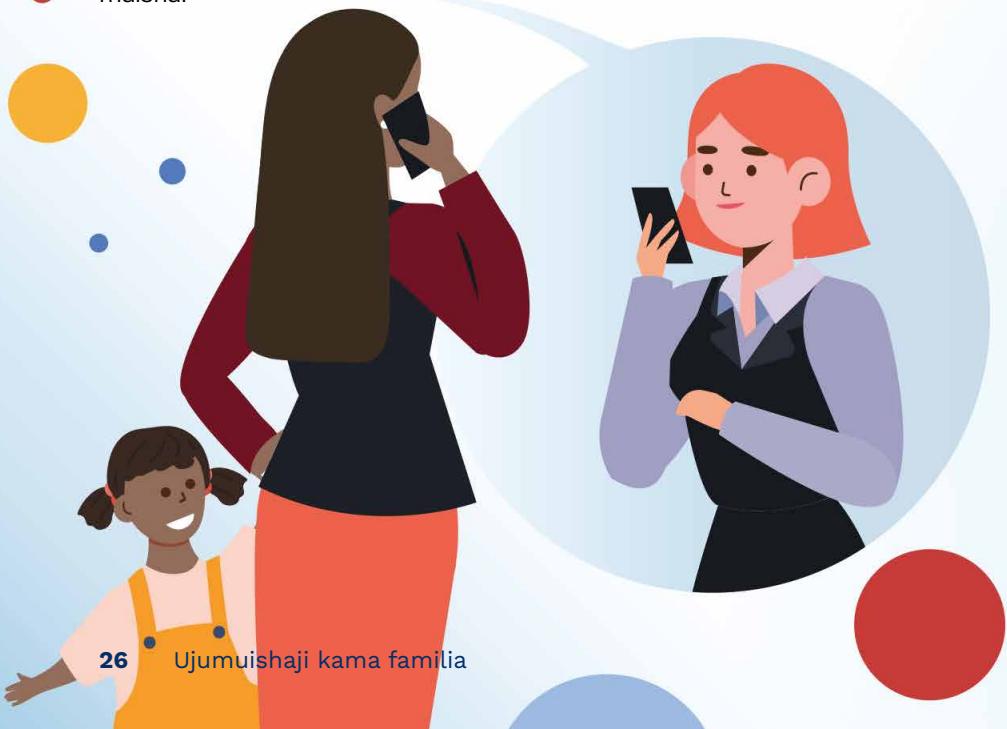
Ndugu na
marafiki

Familia

Nchini Ufini, wanaume na wanawake ni sawa na wanashiriki jukumu la familia, watoto na kudhibiti fedha za familia. Ni muhimu kwa wanandoa wote kuwa na uwezo wa kushughulikia masuala ya familia na hii ndiyo sababu maamuzi yote kuhusu familia yanapaswa kufanywa pamoja. Si wajibu wa watoto kushughulikia mambo ambayo ni ya wazazi wao. Kusaidia kila mmoja na kuangalia maslahi katika maisha ya kila mmoja. Saidiana katika maisha yako ya kila siku, kwa sababu familia yako ni kitu muhimu zaidi katika maisha.

Utaratibu wa ujumuishaji ni tofauti kwa kila mtu. Watoto na vijana mara nyingi huungana haraka. Bado ni muhimu kwamba wazazi pia kufungamana na kuzoea nchi yao mpya ya nyumbani. Kwa njia hii, familia nzima itajisikia vizuri. Watoto wana mambo yao wenyewe na njia yao wenyewe ya kusafiri – mfae mtoto wako na mambo katika maisha yao. Kuwa makini sana na maisha ya mtoto wako. Muulize maswali, msikilize na kumtia moyo mtoto wako katika hatua zote za maisha.

Shughuli za kila siku, utaratibu wa wazi wa kila siku na shughuli mbalimbali husaidia familia nzima kuzoea nchi mpya. Hizi hutoa usalama na muundo wazi katika maisha ya kila siku. Hakikisha watoto wako wanapata usingizi, mapumziko na lishe ya kutosha. Ni juu ya watu wazima kuweka mipaka na kuhakikisha ukuaji salama na maendeleo ya watoto.

Ushirikiano na elimu na utunzaji wa watoto na shule ni muhimu kwa ukuaji na maendeleo ya mtoto wako. Lengo kuu ni kuwalea watoto wenyewe afya, furaha na uwezo. Soma kwa uangalifu karatasi zote ambazo mtoto wako huleta nyumbani. Kuhudhuria baraza la jioni la wazazi na majadiliano na walimu na watanzaji. Ikiwa una maswali yoyote au una wasiwasi kuhusu mtoto wako, usisite kuwasiliana na mwalimu wao. Hakuna haja ya kutishwa na mwalimu. Mwalimu anataka kujua jinsi familia yako inavyoendelea.

HADITHI ZA UJUMUISHAJI

HADITHI YA MTU WA KIARABU

Nilikuja Ufini kama mwombaji wa hifadhi miaka saba iliyopita. Nilihisi kwamba hivi ndivyo nitakavyoishi maisha yangu yote. Niliamua kufanya kila nilichoweza kurekebisha na kupata nafasi yangu katika jamii hii mpya, ya ajabu. Nilipata furса ya kuanza maisha yangu upya. Nchi mpya – furса mpya! Nilianza kujifunza lugha hiyo mara moja. Sasa kwa kuwa nimeishi Ufini kwa miaka saba, nimesomea taaluma mpya na nina kazi ya kudumu. Nina marafiki wa Kifini na ninahisi kuthaminiwa. Jambo muhimu zaidi limekuwa kujifunza lugha ya Kifini. Ninajifunza maneno mapya na mambo mapya kila siku. Kujifunza lugha imekuwa ufunguo wa kila kitu.

HADITHI YA MWANAMKE WA KIAFRIKA

Nilifika Ufini miaka mitano iliyopita na familia yangu. Mimi ni mama wa familia moja yenye watoto watatu. Mwanzoni, kila kitu kilionekana kuwa kigumu na kipyä nchini Ufini. Sasa ninajifunza kuwa muuguzi wa vitendo na kufanya kazi kama msaidizi wa kibinafsi kwa wakati mmoja. Ndoto yangu ni kupata kazi baada ya kumaliza chuo. Nataka kuwa mwanachama hai wa jamii ambaye huenda kufanya kazi na kuishi kama Wafini wengine. Kuwa na bidii na motisha imenisaidia kwa ushirikiano wangu. Sijakata tamaa, ingawa kusawazisha lugha mpya, utamaduni, shule na familia mara nyingi imekuwa vigumu.

HADITHI YA MWANAMKE WA KIMAREKANI YA KUSINI

Nilihamia Ufini na mume wangu miaka miwili iliyopita. Mwanzoni, nilikaa nyumbani na mwanangu na nikajifunza Kifini kwa kujitegemea. Baadaye, mwanangu alianza utunzaji wa mchana na niliweza kuhudhuria kozi ya lugha ya Kifini. Mbali na shule, mimi pia kuji-funza Kifini nyumbani na kwenda maeneo ambapo naweza kutumia lugha. Pia ninafanya kazi kama msafishaji. Ninhisi kwamba kuwa hai imekuwa jambo muhimu zaidi katika ujumuishaji wangu kwa nchi mpya. Siogopi kwenda maeneo mapya, kushiriki katika matukio na kutumia lugha ya Kifini katika hali za kila siku. Lugha imekuwa msingi wa ushirikiano wetu.

HADITHI YA MWANAMKE WA KIAFRIKA

Nilipokuwa nikiishi Ufilipino, niliishi na familia yangu miaka mitatu iliyopita. Nimefanya kazi kwa bidii kujifunza lugha hiyo kwa muda wote nilioishi nchini Ufini. Mimi ni hai na asiye na hofu katika maisha yangu ya kila siku na mimi kujaribu kuepuka kukaa nyumbani wakati wote. Ni muhimu kuondoka nje ya nyumba yako, hata kama una-hisi uchovu. Katika ujumuishaji wangu, kupata motisha na kuweka malengo imekuwa muhimu, pamoja na kuwa hai na bila woga. Ndoto yangu ni kusoma nchini Ufini ili kuwa muuguzi wa vitendo na kupata kazi. Kwa sasa niko katika mafunzo ya vitendo nyumbani kwa wazee na natumaini nitawenza kufanya kazi hapa pia baadaye. Ufini imenipa mengi, ni nchi yangu mpya, nchi kipenzi changu!

HADITHI YA MTU WA KIARABU

Nilikuja Ufini miaka minane iliyopita. Uraibu wangu umekuwa na jukumu muhimu katika ushirikiano wangu, kwa sababu nimepata marafiki wa Kifini na kujifunza lugha na utamaduni kupitia kwao. Mtandao wa intaneti pia umekuwa msaada mkubwa katika kujifunza lugha.

Baada ya kupewa hifadhi, nilikubaliwa kusoma uhandisi wa umeeme. Katika nchi yangu ya nyumbani, familia yangu iliendesha kampuni ya uhandisi wa umeme, kwa hivyo nilitaka kuendelea na kazi hii katika nchi yangu mpya ya nyumbani pia. Sasa nimehitimu kutoka shule ya ufundi na kupata kazi katika taaluma yangu. Ushirikiano wangu umekuwa mchakato wa muda mrefu na kupanda na kushuka. Kuwa na uwezo wa kuzungumza na watu ambao ni muhimu kwangu kuhusu mambo kwenye akili yangu imekuwa muhimu.

Toivola-Luotolan Setlementti

ROHKEASTI IHMISEN PUOLELLA

Kitabu hiki cha mwongozo kimeundwa kama bidhaa ya mwisho ya mradi wa Aito (2021–2023).

Toleo la kielektroniki la kitabu cha mwongozo cha "Ushirikiano kama Familia" kinapatikana katika www.toivola-luotola.fi (Kifini, Kiarabu, Kiingereza, Kirusi, Kiswahili, Kisomali)

Mchapishaji:

Toivola-Luotolan Setlementti ry / mradi wa Aito. Kemi

Ufadhilli: Hazina ya Jamii ya Ulaya (ESF), Kituo cha Kaskazini cha Ostrobothnia cha Maendeleo ya Uchumi, Usafiri na Mazingira, Kituo cha Fedha cha Ustawi wa Jamii na Mashirika ya Afya (STEA))

Maandishi:

Elina Vettenranta, Piia Vottonen na Kirstia Majuri.

Michoro:

Jan Åqvist, Nomon Oy

Usanifu na mpangilio wa kurasa

Nomon Oy

Vipuvoimaa
EU:ltä
2014–2020